ISSN 2654-2366

Archive

Archive Offprint

ARCHIVE

Open Access Scientific Journal

ISSN 2654-2366

Volume 10 – 2014 Offprint

Volume No: Archive Volume 10, 2014
Editor: K. Kalogeropoulos
Date: December 02, 2014

Cite as: Ψυλλίδης, Α. (2014). Στρατηγικές για μια Περιβαλλοντικά Βιώσιμη Αστική Ανασυγκρότηση, *Archive*, σσ. 6-13. DOI: 10.5281/zenodo.4501954

Στρατηγικές για μια Περιβαλλοντικά Βιώσιμη Αστική Ανασυγκρότηση

Λέξεις κλειδιά: *αειφορικός σχεδιασμός*, *αρχιτεκτονικός σχεδιασμός*, *αστικό τοπίο*, *βιοκλιματικός σχεδιασμός*, *πολεοδομικός σχεδιασμός*, *φυσικό τοπίο*

Α. Ψυλλίδης, Αρχιτέκτων Μηχ., M. Arch. ΕΜΠ, διδάσκων Αρχιτεκτονικών Συνθέσεων ΕΜΠ

Abstract
There is a need for an alternative approach to urban and architectural design, which may be based on a broader ecological concept. Urban reconstruction that stems from sustainable design and focuses on bioclimatic design issues can bring quality to urban neighborhoods. In recent years, there has been a broader emphasis on better communication between buildings and outdoor spaces, in order that urban patterns could be created, with new social needs for a different future. Obvious reasons for sustainability, ecology, and social justice can justify new ways of thinking about transformation through interventions in existing urban areas.

Υπάρχει η ανάγκη για μια εναλλακτική προσέγγιση στον πολεοδομικό και αρχιτεκτονικό σχεδιασμό, η οποία μπορεί να βασίζεται πάνω σε μια ευρύτερη οικολογική αντίληψη. Η αστική ανασυγκρότηση που πηγάζει από τον αειφόρο σχεδιασμό και εστιάζει πάνω σε βιοκλιματικά ζητήματα του σχεδιασμού μπορεί να αποφέρει ποιότητα στις αστικές γειτονιές. Ευρύτερη έμφαση έχει δοθεί τα τελευταία χρόνια προς την καλύτερη σχέση μεταξύ κτιρίων και υπαίθριων χώρων, για τη δημιουργία αστικών μοτίβων με νέες κοινωνικές ανάγκες για ένα διαφορετικό μέλλον. Προφανείς λόγοι της αειφορίας, η οικολογία και η κοινωνική δικαιοσύνη μπορούν να δικαιολογήσουν νέους τρόπους σκέψης στον μετασχηματισμό μέσω παρεμβάσεων επί υφιστάμενων αστικών περιοχών.

Το βιώσιμο δομημένο περιβάλλον αποτελεί μία από τις κύριες προτεραιότητες για όλες τις Ευρωπαϊκές πόλεις στον 21ο αιώνα. Είναι γεγονός ότι κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, οι πόλεις έχουν συμπεριληφθεί σε αστικές ανασυγκροτήσεις μέσα από μια νέα αναπτυξιακή άποψη, με περιβαλλοντικές, χωρικές, κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις. Ο εντοπισμός των επιλογών, οι περιοχές με ιδιαίτερο χαρακτήρα, οι ελκυστικές διαδρομές για πεζούς που συμπεριλαμβάνουν και νέους τύπους δρόμων, οι εμπλουτισμένες πλατείες και οι υπαίθριοι χώροι απαιτούνται από τη διαδικασία της ανασυγκρότησης καθώς και του βιώσιμου αστικού τρόπου ζωής. Για το σχεδιασμό μιας φυσικής ταυτότητας για τα ποικίλα αυτά σενάρια, ένα ιδιαίτερο ζήτημα αποτελεί η ανάπτυξη ιδιαίτερων περιοχών του δημόσιου χώρου μέσω περιβαλλοντικών αναπλάσεων. Μια ρηξικέλευθη ολιστική προσέγγιση στα επιτυχημένα σχέδια ανασυγκρότησης και στα έργα υψηλών απαιτήσεων θα ενθαρρύνει τη σύνδεση των ανθρώπων, της κυκλοφορίας και των αστικών περιοχών. Επομένως, για να παραχθεί στα σημεία παρέμβασης μια ξεκάθαρη και θετική εικόνα και ζωτικότητα, για να βελτιωθούν οι συνδέσεις με άλλα ιδιαίτερα σημεία της πόλης, είναι σημαντικό να προωθηθεί η ολοκληρωμένη αστική ανασυγκρότηση. Οι από κοινού πρωτοβουλίες μεταξύ των διαφόρων τομέων και η κοινοτική συμμετοχή θα προσδώσει μεγάλη αξία στην επόμενη γενιά των πολεοδομικών έργων. Επιπρόσθετα του κύριου σκοπού, που πρέπει να λαμβάνεται υπ’ όψη όταν επιχειρούμε να προάγουμε το δομημένο περιβάλλον μέσω αναπλάσεων, είναι η αειφόρος και οικολογική διάσταση του σχεδιασμού.

Από την κατανόηση της ανάλυσης μιας περιοχής στην αειφόρο πολεοδομική στρατηγική.
Ο υψηλής ποιότητας σχεδιασμός που πραγματοποιείται μέσα από την καλύτερη δυνατή κατανόηση του χαρακτήρα του τόπου και των φυσικών πόρων ενθαρρύνει την ανασυγκρότηση. Παρ' όλο που όλα αυτά είναι μακράν του τέλειου, η ανάπτυξη μεθοδολογιών στις διαδικασίες αστικής ανασυγκρότησης με οικολογικά ζητήματα του σχεδιασμού πρέπει να είναι το κλειδί για να ξαναανακαλυφτεί το νόημα και η ταυτότητα ενός δομημένου περιβάλλοντος.

Ωστόσο, για να προσδιοριστούν καλύτερες αναπτυξιακές προτάσεις και για να προσφερθεί μια δυναμική τοποθεσία για ευαίσθητες σχεδιαστικές παρεμβάσεις, είναι απαραίτητη η ανάγνωση και μετάφραση της υφιστάμενης κατάστασης (αναπτυξιακή χαρτογράφηση) της υπό μελέτη περιοχής ως ακολούθως:

Κυκλοφοριακές συνθήκες
Ορισμένες απόψεις κλειδιά για ζητήματα που αφορούν πολεοδομικές ανασυγκροτήσεις πρέπει να αναπτυχθούν για την εκάστοτε περιοχή. Για να καταστούν «εύχρηστες» τοποθεσίες πρέπει να είναι εύκολο να προσεγγιστούν, καθώς και να είναι ολοκληρωμένα συνδεδεμένες με τις περιβάλλουσες περιοχές τους, και αυτό απαιτεί την προσοχή στη δημιουργία καλών συνδέσεων με τα πόδια, το ποδήλατο, τα ΜΜΜ και το αυτοκίνητο. Μια καλή κατανόηση του τοπικού χαρακτήρα και των υφιστάμενων τύπων κυκλοφορίας είναι ουσιώδης για τον σχεδιασμό μιας καλής ανασυγκρότησης. Ορισμένα αποτελούν θέματα μιας απλής παρατήρησης, ενώ άλλα αποτελούν ζητήματα που πρέπει να μελετηθούν από ειδικούς επαγγελματίες καθώς και από πρόσθετες εποπτείες και θεωρήσεις. Είναι, επομένως, ουσιώδες να επιτύχουμε μια προσεκτική σύνδεση με το τοπίο ή το άμεσο περιβάλλον και αυτό περιλαμβάνει και τα ακόλουθα θέματα:

-Τοπικότητα της περιοχής μέσα στο υπόλοιπο της πόλης
-Σύνδεση με δημόσιες συγκοινωνίες
-Τύποι κυκλοφορίας: κυκλοφορία με οχήματα, ποδήλατα και με τα πόδια.

Υφιστάμενα φυσικά χαρακτηριστικά
Οι χώροι σε μια πόλη πρέπει να είναι ελκυστικοί και να λειτουργούν σε συνεργασία με το φυσικό τοπίο. Αυτό όμως απαιτεί μια ισορροπία μεταξύ των φυσικών πόρων, του κλίματος και των υφιστάμενων οικολογικών συνθηκών. Για τη δημιουργία μιας βιώσιμης ανασυγκρότησης είναι σημαντικό να αναγνωριστεί και να εκτιμηθεί ο χαρακτήρας της περιοχής όπως το τοπογραφικό ανάγλυφο, το τοπικό κλίμα, ο χαρακτήρας και η ποιότητα της περιοχής σε υπαίθριους πράσινους χώρους, καθώς και η σχέση μεταξύ δομημένου περιβάλλοντος και τοπίου. Εν συντομία αυτό μπορεί να περιγραφεί από:

-Την τοπογραφία
-Τους υπαίθριους πράσινους χώρους: φυσικό και αστικό τοπίο
-Τα υφιστάμενα χαρακτηριστικά του μικροκλίματος την παρούσα χρονική περίοδο.

Αναπτυξιακή διαδικασία και αστική τυπολογία
Για να επιτευχθεί ανάπτυξη, οι καλές προτάσεις θα πρέπει να είναι ολοκληρωμένες όσον αφορά τις τοπικές πολεοδομικές πολιτικές και στρατηγικές. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να λάβουν υπ' όψη τις ανάγκες και τη συμπεριφορά της κοινότητας, ως μέρος της σχεδιαστικής διαδικασίας. Για την ανασυγκρότηση των περιοχών θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψη οι

υφιστάμενες ιστορικές καταγραφές, συμπεριλαμβανομένου των επιζώντων ιστορικών μοτίβων, αρχιτεκτονικών χαρακτηριστικών, τοποσήμων και κτιριακών μορφών, τυπολογιών δρόμων, και των πυκνοτήτων. Επομένως, οι μελετητές πρέπει να λάβουν υπ’ όψη τον χαρακτήρα και τα χαρακτηριστικά, τα οποία έχουν χαθεί, αναγνωρίζοντας και αναδεικνύοντας:

-Τις τοπικές πολεοδομικές πολιτικές και στρατηγικές
-Τις χρήσεις γης
-Την ιστορική εξέλιξη και τις κτιριακές μορφές
-Τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά και την κτιριακή τυπολογία
-Την ιεραρχία και την ανάλυση των τυπικών δρόμων.

Κοινωνική και πολιτιστική διαδικασία
Για τη βελτίωση των ιδιαίτερων περιοχών πρέπει να ληφθεί υπ’ όψη ένα εύρος κοινωνικών και τοπικών πολιτισμικών αναγκών της υφιστάμενης πολεοδομικής κατάστασης. Αυτό σημαίνει ανασυγκρότηση για ευέλικτες μελλοντικές αλλαγές στην χρήση και τον τρόπο ζωής, μέσω της ερμηνείας νέων προσεγγίσεων της ανάπτυξης. Για τη δημιουργία της αστικής δομής, πρέπει να εξεταστεί η ιστορική πορεία, οι τοπικές παραδόσεις και το πολιτιστικό υπόβαθρο της περιοχής. Όλα τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά που συνιστούν τον αστικό ιστό πρέπει να ληφθούν υπ’ όψη ως εξής:

-Ανάλυση της ποιότητας του αστικού τοπίου
-Χαρακτήρας και ποικιλία των χώρων
-Ταυτότητα και αναγνωσιμότητα των δομικών συνθηκών.

Η καλή κατανόηση της ανάλυσης της περιοχής μελέτης πρέπει να αναγνωρίζει τις δυνατότητές της για ανασυγκρότηση όπως:

-Τα δυναμικά σημεία να αναπτυχθούν ξανά
-Οι γειτονιές να γίνουν περισσότερο βιώσιμες
-Οι περιοχές–-πυρήνες να γίνουν πιο ελκυστικές
-Οι κόμβοι κλειδιά και οι δρόμοι να βελτιωθούν και να βρεθούν συνδέσεις μεταξύ των σημείων κλειδιών
-Τα υφιστάμενα κτίρια να αποκατασταθούν και να γίνει επανάχρηση
-Συγκεκριμένες περιοχές να βελτιωθούν περιβαλλοντικά.

Ωστόσο, η πολεοδομική ανάλυση θα επηρεάσει τις προτάσεις για τον ιστό της περιοχής, πράγμα που θα οδηγήσει στην ανάπτυξη ποικίλων πολεοδομικών ιδεών και στρατηγικών. Το επόμενο βήμα είναι το πώς η λεπτομερής ανάλυση της περιοχής μελέτης θα δουλευτεί στα πλαίσια του πολεοδομικού σχεδιασμού και των ρυθμιστικών σχεδίων που μπορεί να χρησιμοποιηθούν στη μικρότερη – τοπική κλίμακα. Ο ρόλος της ανάλυσης της περιοχής είναι θεμελιώδης για τον αστικό ιστό όσον αφορά τους κανονισμούς, τα κτίρια και τους χώρους. Την ίδια στιγμή, ένα ευρύτερο αστικό περιβάλλον πρέπει να λαμβάνεται υπ’ όψη. Παράλληλα, η διαδικασία του πολεοδομικού σχεδιασμού είναι επομένως η οργάνωση των χώρων και των πορειών, σε παραλληλία με τη διαδικασία του κτιριολογικού σχεδιασμού, η οποία μπορεί να θεωρηθεί ως το μοτίβο της κτιριακής μορφής. Καθώς ο πολεοδομικός σκελετός χτίζεται ξεκινώντας από την πολεοδομική ανάλυση, μια καλή αναπτυξιακή διαδικασία πολεοδομικού σχεδιασμού πρέπει να χτιστεί με την καλύτερη δυνατή κατανόηση των δυνατοτήτων της περιοχής. Με άλλα λόγια, χρειάζεται να συγκεντρωθεί κάθε πληροφορία για την περιοχή

σχετικά με την κτιριακή μορφή καθώς και η σχέση μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών χώρων ως εξής:

-Φυσικός και χωρικός χαρακτήρας της περιοχής
-Περιβάλλουσες συνθήκες
-Πρόσβαση και κυκλοφορία στην περιοχή
-Οπτικές ποιότητες
-Μοτίβο χρήσεων
-Αρχές των πολεοδομικών πολιτικών
-Δομή των κτιρίων με περιβαλλοντικό έλεγχο.

Έτσι, η αστική δομή μιας περιοχής ερμηνευμένη από τη διάταξη του τόπου με όρους καλής σχέσης μεταξύ διαδρομών, ανοιχτών χώρων και οικοδομικών τετραγώνων, η κλίμακά της όσον αφορά το κτιριακό ύψος, το αστικό της τοπίο όσον αφορά τους πράσινους και δημόσιους χώρους πρέπει να θεωρηθούν ως η φυσική έκφραση ενός ευαίσθητου και αειφόρου (βιώσιμου) πολεοδομικού σχεδιασμού. Αυτό με τη σειρά του μπορεί να επηρεάσει ένα καλό μοτίβο χρήσεων και κυκλοφοριακών συνθηκών σε μια περιοχή.

Προσεγγίζοντας έναν περιβαλλοντικά βιώσιμο πολεοδομικό σχεδιασμό
Τα τελευταία χρόνια, ο πολεοδομικός σχεδιασμός που βασίζεται σε αειφόρους και οικολογικούς παράγοντες έχει γίνει ο καταλύτης για τη δημιουργία και αναβάθμιση συγκεκριμένων περιοχών. Ωστόσο, είναι ουσιώδες για την αστική ανασυγκρότηση να επιτύχει μια υψηλή ποιότητα δομημένου περιβάλλοντος για περισσότερο «ζωντανές» πόλεις.

Η πρόθεση του καλού αστικού σχεδιασμού, με στόχο την εκτίμηση του χαρακτήρα της περιοχής, είναι να δημιουργήσει μια περιεκτική αστική δομή, να δημιουργήσει συνδέσεις και να οργανώσει με οικολογική ευαισθησία την περιοχή. Παράλληλα, οι αρχές του αειφόρου πολεοδομικού σχεδιασμού μπορούν να τοποθετηθούν ως ακολούθως:

-Ταυτότητα και χαρακτήρας της περιοχής
-Περιβαλλοντικά φιλικός για την υπόλοιπη πόλη και νέες συνδέσεις με τη γειτονιά
-Εύκολο σύστημα μεταφορών: δημόσιες συγκοινωνίες, οχήματα, πεζοί και ποδήλατα
-Ιεράρχηση των δρόμο και καλή προσβασιμότητα
-Ξεκάθαροι και διακριτοί δημόσιοι και ιδιωτικοί χώροι
-Ελκυστικοί δημόσιοι χώροι
-Ανάπτυξη μικτών χρήσεων
-Διακριτή περιοχή – πυρήνας
-Καλή αναγνωσιμότητα του αστικού ιστού: τοπόσημα, θέες, κεντρικά σημεία, οικόπεδα και οικοδομικά τετράγωνα
-Ευέλικτο και βιώσιμο δομημένο περιβάλλον
-Προσαρμόσιμα κτίρια σε αντιστοιχία με τους δρόμους και τα ανοίγματα των πλατειών και των πάρκων
-Αειφορία και ισορροπία των φυσικών χαρακτηριστικών
-Χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Μια μορφή ανάπτυξης, αναδυόμενη από μια τόσο ευαίσθητη σχεδιαστική διαδικασία, μπορεί να είναι μια απάντηση στο πως μια συγκεκριμένη ιδέα μπορεί να επιτύχει τη φυσική της κατάσταση και πως μπορεί να ανταποκριθεί στις κοινωνικές, τεχνολογικές και οικονομικές

εξελίξεις. Οι αρχές του αειφόρου πολεοδομικού σχεδιασμού, βασισμένες σε ένα τέτοιο «συστηματικό σκεπτικό» πρέπει να βοηθήσουν τις περιοχές να ενισχύσουν την ταυτότητά τους και την αστική δομή τους μέσα από ιδιαίτερα μοτίβα ανάπτυξης. Για να οριστούν καλύτεροι ιδιωτικοί και δημόσιοι χώροι προσδίδοντας ποιότητα στο αστικό περιβάλλον, για να μορφωθεί το έδαφος της περιοχής, με σεβασμό προς τα φυσικά χαρακτηριστικά, για να προωθηθεί η προσβασιμότητα από και προς την περιοχή, ολοκληρώνοντας τις χρήσεις γης και την δημόσια συγκοινωνία, για να προωθηθεί η καλή αναγνωσιμότητα και προσαρμοστικότητα του αστικού μοτίβου, για τη δημιουργία πιο ελκυστικών περιοχών μέσω της ανάμειξης των χρήσεων που ανταποκρίνονται άψογα στις ανάγκες της τοπικής κοινότητας.

Σχεδιάζοντας με στόχο τη διατήρηση του χαρακτήρα μπορεί να αποτελέσει την ευκαιρία δημιουργίας ιδιαίτερων περιοχών όπου το νέο και το παλιό θα συνυπάρχουν αρμονικά. Συντηρώντας τη μορφή του εδάφους μιας περιοχής και των υφιστάμενων φυσικών στοιχείων (συμπεριλαμβανομένου των ποταμών, των ρεμάτων και των καναλιών, των λιμνών, των λόφων και δέντρων, και γενικά της τοπικής οικολογίας) μπορεί να μορφωθεί η ανάπτυξη και το περιβάλλον της. Η τοπική κτιριακή τυπολογία μπορεί ορισμένες φορές να ερμηνευτεί σε μια νέα ανάπτυξη και να ολοκληρωθεί επιτυχώς στις υφιστάμενες διατάξεις. Επιπλέον, η κλίμακα της προτεινόμενης ανάπτυξης πρέπει να λάβει υπ’ όψη της τα κτίρια, την τοπογραφία, τις υπάρχουσες θέες και τα τοπόσημα.

Οι καλοσχεδιασμένοι δρόμοι με ασφαλές και άνετο περιβάλλον, κάνουν τις περιοχές περισσότερο ελκυστικές. Νέες διαδρομές πρέπει να συνδεθούν με τις υφιστάμενες, ορίζοντας αειφόρα κυκλοφοριακά μοτίβα. Πρέπει να ενθαρρυνθεί ο σχεδιασμός του τοπίου των δρόμων, ενώ η πεζοπορία και η χρήση του ποδηλάτου θεωρούνται κλειδιά της επιτυχίας και ικανά να υποστηρίξουν καλύτερα τη δημόσια συγκοινωνία (με σκοπό τη δημιουργία ήπιας κυκλοφορίας).

Μια επιτυχής μορφή ανασυγκρότησης ορίζεται από τη δημιουργία ξεκάθαρων και ιδιαίτερων δημόσιων και ιδιωτικών χώρων. Η καλή σχέση μεταξύ των κτιρίων σε ένα δρόμο και η επίδραση των κτιρίων στους δημόσιους χώρους μπορούν να συμβάλλον στην καλύτερη κατανόηση του χώρου. Οι καλοσχεδιασμένοι αστικοί χώροι μπορούν να συμβάλλουν στην επιτυχία του δημόσιου χώρου, που βασίζεται σε μια ποικιλία τύπων χώρων για την τοπική οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή. Επιπροσθέτως, ο σχεδιασμός του δημόσιου χώρου πρέπει να λάβει υπ’ όψη του τις τοπικές κλιματικές συνθήκες, συμπεριλαμβανομένου του φυσικού φωτισμού, των ανέμων και της θερμοκρασίας. Ο καλός πολεοδομικός σχεδιασμός μπορεί να συμβάλλει στη σωστή χωροθέτηση και λειτουργία των κτιρίων. τα σημαντικά κτίρια μεγάλης αρχιτεκτονικής σημασίας μπορούν να παράσχουν σημεία προσανατολισμού και ταυτότητας. Η ανάπτυξη μεικτών χρήσεων μπορεί να δώσει ευκαιρίες για τέτοιες οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες. Μπορεί να παράσχει καλούς χώρους για να ζεις, να εργάζεσαι και την ίδια στιγμή να απολαμβάνεις το αστικό περιβάλλον.

Ορισμός των βιοκλιματικών ζητημάτων στη διαδικασία σχεδιασμού
Η εισαγωγή οικολογικών ζητημάτων στη διαδικασία του πολεοδομικού σχεδιασμού αποτελεί μία σημαντική συμβολή στην ανασυγκρότηση μιας περιοχής και γίνεται αντιληπτή ως κάτι περισσότερο από την ενθάρρυνση μιας όψης της ανάπτυξης που στερείται προηγούμενης εμπειρίας. Επιπλέον, ο ρόλος των βιοκλιματικών αρχών είναι ουσιώδης τόσο για την ανασυγκρότηση μιας περιοχής όσο και για νέες αστικές αναπτύξεις – επεκτάσεις. Μέσω της ανασυγκρότησης, η οποία θέτει τη μέγιστη αξιοποίηση των, ανάμεσα στα κτιριακά κελύφη,

υπαίθριων χώρων και των διαθέσιμων φυσικών πόρων που μπορούν να αποτελέσουν προσόν για το υπόλοιπο της πόλης, οι παρεμβάσεις σε περισσότερο τοπικό επίπεδο (μικρότερης κλίμακας) θα μπορούσαν να αναληφθούν καλύτερα.

Η εξάσκηση στον περιβαλλοντικά βιώσιμο σχεδιασμό μπορεί, επομένως, να οδηγήσει σε περαιτέρω οφέλη με τη διατήρηση της υφιστάμενης τοπογραφίας και τη δημιουργία ιδιαίτερων προτάσεων, με στόχο την επίτευξη στρατηγικών για τους υπαίθριους και τους δημόσιους χώρους.

Η αρχική ιδέα είναι αυτή του καλά διασυνδεδεμένου δικτύου πράσινων και ανοιχτών χώρων διαμέσου όλου του ιστού της περιοχής. Η πρόνοια για καλή διασύνδεση μεταξύ των υπαίθριων χώρων μπορεί να ενθαρρύνει την κίνηση από τον έναν χώρο στον άλλο, δημιουργώντας ένα δίκτυο πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων με μια συνεχή σχεδόν κάλυψη από βλάστηση. Οι οπτικές φυγές μεταξύ των υπαίθριων χώρων θα επιτρέψουν μια πιο ξεκάθαρη εικόνα του δομημένου περιβάλλοντος με σκοπό να διαμοιραστούν και να υπολογιστούν διάφορες ενεργητικές και παθητικές εγκαταστάσεις ελεύθερου χρόνου από την άποψη των αποστάσεων και του πληθυσμού που εξυπηρετείται.

Είναι γεγονός, ότι οι φυσικές συνδέσεις μεταξύ των ανοιχτών υπαίθριων χώρων θα επιτρέψουν την κίνηση πεζών και ποδηλάτων μέσα στον ιστό της περιοχής καθώς και εντός της πόλης και των περιοχών πέρα από την πόλη. Η δημιουργία «πράσινων αστικών διαδρόμων» εκατέρωθεν των δρόμων θα χρησιμεύσει για μια πλήρη ολοκλήρωση του δομημένου περιβάλλοντος της περιοχής με το φυσικό περιβάλλον, παρέχοντας «συνεχείς πράσινους χώρους» και ενισχύοντας την αναγνωσιμότητα και διαπερατότητα της αστικής δομής.

Ο σεβασμός του χαρακτήρα της περιοχής είναι ουσιώδης για τις προτεινόμενες φυσικές φόρμες, όπως το υφιστάμενο φυσικό τοπίο και η ταυτότητα της περιοχής. Είναι, επομένως, σημαντικό για τη συνοχή της ντόπιας βλάστησης, τα υπάρχοντα ποτάμια ή ρέματα και το νερό. Από την άλλη πλευρά, για την ενίσχυση των υφιστάμενων στοιχείων του τοπίου ή για τη βελτίωσή τους όπου αυτά δεν είναι παρόντα, είναι επίσης σημαντικό να προωθηθεί:

-Η στρατηγική φύτευση για τη δημιουργία ελκυστικών περιοχών και για την ενθάρρυνση νέων μικροκλιματικών συνθηκών
-Η χρήση στοιχείων νερού για τη δημιουργία ενός δυναμικού αστικού τοπίου.

Η αποτελεσματική χρήση της δενδροφύτευσης για την παροχή σκιασμού, φυσικού αερισμού και δυνατής «πράσινης οπτικής σύγκρουσης» μπορεί επίσης να δημιουργήσει βιώσιμους χώρους για τους ανθρώπους. Επιπροσθέτως των οπτικών οφειλών του «συνεχούς πράσινου» τόσο για τα μάτια όσο και για τις αισθήσεις, συνεπάγεται επίσης πραγματικά μικροκλιματικά οφέλη όσον αφορά τον δροσισμό, τον φυσικό αερισμό και φωτισμό, τη μείωση της ηχητικής μόλυνσης και τη βελτίωση της μόλυνσης του αέρα.

Ο σκοπός της παροχής ενός συνεχούς πράσινου δικτύου με καλοσυνδεδεμένους ανοιχτούς χώρους μπορεί να παράξει ένα άλλο επίπεδο (layer) στη διαδικασία του πολεοδομικού σχεδιασμού. Οι δημόσιοι υπαίθριοι χώροι αποτελούν το προφανές υπόβαθρο για το «πρασίνισμα» μεγάλης κλίμακας. Βέβαια, οι ιδιωτικοί κήποι και αυλές μπορούν και αυτές να συνεισφέρουν. Ωστόσο, το «συνεχές πράσινο» όσον αφορά τη σχέση μεταξύ χτισμένων και ανοιχτών χώρων, το «πρασίνισμα» των υπαίθριων και δημόσιων χώρων πρέπει να επιτευχθεί

μέσω σχεδιασμού, όσον αφορά τη χωροθέτηση και τον προσανατολισμό των κτιρίων. από την πλευρά της αρχιτεκτονικής όσον αφορά τον πολεοδομικό σχεδιασμό σε τοπική κλίμακα. από την πλευρά της συγκοινωνιολογίας, όσον αφορά την κίνηση χωρίς οχήματα. από την πλευρά του τοπίου όσον αφορά τη στρατηγική φύτευση και τους βιώσιμους ενεργούς ανοιχτούς χώρους. Τα κύρια στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπ’ όψη όταν γίνεται προσπάθεια υιοθέτησης βιοκλιματικών ζητημάτων στον σχεδιασμό είναι τα ακόλουθα:

-Αποδοτική χρήση του χώρου
-Προσανατολισμός
-Τοπογραφία
-Ευελιξία
-Περιβαλλοντικός έλεγχος της δόμησης των κτιρίων: χρήση «πράσινων» υλικών
-Αποδοτικά (όσον αφορά την ενέργεια) κτίρια.

Ο προσανατολισμός, τόσο όσον αφορά την περιοχή όσο και το κάθε κτίριο χωριστά, μπορεί να έχει επιρροή πάνω σε ποικίλα περιβαλλοντικά ζητήματα και, πιθανώς, να έχει επίσης επιρροή στις αποστάσεις μεταξύ των κτιρίων.

Τα μεγάλα κτίρια πρέπει να προσανατολιστούν με τέτοιο τρόπο που να αποφεύγεται ο υπερβολικός σκιασμός των δημόσιων χώρων και των κήπων των κατοικιών. Επιπλέον, μέσω ενός κατάλληλου προσανατολισμού, θα είναι δυνατό να αποκομιστούν τα οφέλη της φυσικής θέρμανσης και δροσισμού καθώς επίσης και ηλιασμός κατά τη διάρκεια της ημέρας. Οι νότια προσανατολισμένες όψεις αποκομίζουν περισσότερα ηλιακά κέρδη ενώ συγκεκριμένοι τύποι κτιρίων πρέπει να σχεδιαστούν με στόχο την ήπια συντήρηση και την αειφορία μέσω κατάλληλων μεθόδων βέλτιστης ενεργειακής αποθήκευσης. Ο περιβαλλοντικός έλεγχος των κτιριακών δομών πρέπει να ερευνά στοιχεία όπως η χρήση τοίχων και οροφών που «αναπνέουν», φυσικού φωτισμού και αερισμού. Την ίδια στιγμή, πρέπει να ληφθεί υπ’ όψη ο ενεργός έλεγχος όσον αφορά τις διαφορετικές απαιτήσεις για τη δημόσια, ιδιωτική και υπηρεσιακή πρόσβαση από και προς τα κτίρια, η οριζόντια και κατακόρυφη κυκλοφορία εντός του κτιρίου και η ορατότητα από το δημόσιο χώρο.

Η (λειτουργική) ευελιξία είναι μια ιδέα-κλειδί για την αειφορία και την ενεργειακή επάρκεια, όσον αφορά την ευελιξία του χώρου ώστε να επιτρέψει τις μελλοντικές αλλαγές χωρίς να επηρεάσει τη δομική ακεραιότητα του εκάστοτε κτιρίου.

Επομένως, πρέπει να είμαστε προσεκτικοί με όλα τα ζητήματα του περιβαλλοντικού ελέγχου των κτιριακών δομών που επηρεάζουν την διευθέτηση των κτιρίων.

Συμπεράσματα

Είναι ουσιώδης η έρευνα περιβαλλοντικά βιώσιμων λύσεων μέσω του ευαίσθητου πολεοδομικού σχεδιασμού με στόχο την επίτευξη των βέλτιστων δυνατών αστικών χώρων και κτιρίων για την ανασυγκρότηση μιας δεδομένης περιοχής. Προτείνεται λοιπόν, ότι όσοι εμπλέκονται στη διαδικασία της αστικής ανασυγκρότησης να λαμβάνουν περισσότερο υπ’ όψη τις αειφορικές αρχές και τα οικολογικά ζητήματα.

Επιπλέον, η «νέα γενιά» αστικής ανασυγκρότησης πρέπει να βασίζεται σε έναν περιβαλλοντικά φιλικό σκελετό ή στρατηγική πολεοδομικού σχεδιασμού, αναζητώντας λύσεις που ελαχιστοποιούν τις περιβαλλοντικές επιδράσεις, που ευνοούν την περιβαλλοντική εκπαίδευση

υιοθετώντας οικολογικά ζητήματα και διατηρώντας τους φυσικούς πόρους, που εξασφαλίζουν υπαίθριους χώρους στο δημόσιο χώρο, που ενθαρρύνουν τα οικοδομικά τετράγωνα και συγκροτήματα μικτών χρήσεων με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της ελάττωσης του κυκλοφοριακού συστήματος ενώ προωθούν την κίνηση των ανθρώπων με τα πόδια, το ποδήλατο και τη δημόσια συγκοινωνία, και ελαχιστοποιούν τη μόλυνση της περιοχής. Ωστόσο, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι οι αρχιτέκτονες – πολεοδόμοι πρέπει να είναι προσεκτικοί στα ζητήματα που αφορούν τη σχεδιαστική διαδικασία και τις διατάξεις των κτιρίων με ένα περισσότερο ευαίσθητο, αειφόρο και περιβαλλοντικά φιλικό τρόπο.

Βιβλιογραφία

BREHENY, M. (Ed.), 1994, Defining Sustainable Local Development in *Towards a Sustainable Future, Promoting Sustainable Development, The International Conference on the Environment*, Manchester, June -July 1,.

FREY, H. 1999, *Designing the City. Towards a more sustainable urban form*, London: E&FN SPON.

GEHL, J. 1987, *Life between Buildings*, New York: V.N.R.C.

GIVONI B., Climate Considerations in Building and Urban Design, New York: Van Nostrand Reinhold, 1998.

GIVONI, B. 1976, *Man, Climate and Architecture*, London: Applied Science Publishers.

LYNCH, K. 1990, *The Image of the City*, Cambridge, Massachusetts: The M.I.T. Press.

MARTELLI, L., BABALIS, D. 2000, *Bioclimatic Design in Urban Regeneration for a Sustainable Development*, Socrates/Erasmus, Florence: Università degli Studi di Firenze.

PETERS, A., SCOTT, A. 2001, The Role of Landscape Architects in Urban Design Projects, *Urban Quarterly*", 77.

ROBERTS, M., GREED, C. (Eds) 2001. *Approaching Urban Design*, P.E.L.

ROGERS R. 1997, *Cities for a Small Planet*, Faber & Faber.

RUDLIN D. 2001, Streetwise Streetscape, *Landscape Design*, 303.

TIBBALDS F. 1992, *Making People – Friendly Towns*, Longman.

ΑΜΟΥΡΓΗΣ Σ. 2001, *Περιβαλλοντικός σχεδιασμός στην Ελλάδα, η αρχαία παράδοση: Περιβαλλοντικός σχεδιασμός πόλεων και ανοικτών χώρων*, (93-101), Πάτρα: ΕΑΠ.

ΒΛΑΣΤΟΣ Θ., ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ Τ. 2001, *Φτιάχνοντας πόλεις για ποδήλατο. Στοιχεία αισθητικής και κατασκευής. Τα πρώτα παραδείγματα σε Ελλάδα και Κύπρο*, Αθήνα: Εκδόσεις MBike.

ΚΟΝΤΑΡΑΤΟΥ Σ. Ι. 1980, Αρχιτεκτονική, Πολεοδομία και Ενεργειακά συστήματα, *Αρχιτεκτονικά Θέματα*, 14.

ΜΑΝΤΟΥΒΑΛΟΥ, Μ. 1998, Στρατηγική για τους «δημόσιους» και τους «ελεύθερους» χώρους στην Αθήνα, Ε.Μ.Π., *ΠΥΡΦΟΡΟΣ*, 1- Ειδική έκδοση με θέμα: «Αθήνα προς το 2004 και μετά» – Προτάσεις για τον Σχεδιασμό του Χώρου), Αθήνα.

ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ Δ. 2002, Η ένταξη βιοκλιματικών αρχών στον αστικό σχεδιασμό: Ο έλεγχος του ηλιασμού και σκιασμού στον αστικό ιστό, [Διδακτορική Διατριβή], Αθήνα: Ε.Μ.Π., Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Τομέας Πολεοδομίας και Χωροταξίας.

Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. 1996, *Κτίζοντας την πόλη πάνω στην πόλη – Μεταμόρφωση Αστικών χώρων, Αποτελέσματα – Ελλάς*, Αθήνα: Europan 4.

ARCHIVE ISSN 2654-2366 EBE/NLG